

Végig kísérve a szenet gázzá való metamorfozisa-
nak hosszú és érdekes útján, megtekintem még sietve
— a gyár példásan berendezett munkástelepére sietek —
a tökéletesen berendezett házi kezelési segédüzemeket
és az új, a gáz hasznos melléktermékeit feldolgozó
üzemeket is. A kísérleti gázgyár, a vegyészeti laborato-
rium, gépműhely, vas és rézöntőde, ács, kovács, asztalos
és bádogos műhelyek sorakoznak hosszú sorba a gyár
köré. A gázmű vízszükségletének kielégítésére külön
vizmű áll rendelkezésre, az egyes berendezések villamos
vezetékei a telep külön villamos központjában futnak
össze. Az új üzemek nagymennyiségű kátrányt, műtrá-
gyát, szalmiákat, *Diesel-motor* olajat termelnek. A motor-
olajjal nagy szabásu exportot tervez a gyár a balkáni
államok felé.

Az óbudai gázgyár ma Európa egyik legmoder-
nebb, legtökéletesebben berendezett gázgyára. 1913. okt.
16-án fejezték be a több mint kétévig tartó építkezése-
ket, s azóta a főváros kezelésében Dr. *Ripka* József
vezérigazgató vezetése alatt a legszebb fejlődésnek indult.

*

Elbucszva *Szigeth* igazgatótól utam a gyárral
átellenben épített munkástelepre vezet. A svábhegyre is
beillő villaszerű épületek több mint száz egy-két és
három szobás munkáslakást foglalnak magukba. Külön
konyha, kamra és kis veteményes kert tartozékai a

lakásoknak, melyek gázvilágítással, gázresóval és víz-
vezetékkel is fel vannak szerelve. A lakások hetibére
hétől tizenöt koronáig ingadozik.

A nőtlen munkások külön „legényszálláson” van-
nak elhelyezve. Kis háló fülkék, s egy nagy ékező,
társalgó terem áll a rendelkezésükre. Több lánгу гáz-
resóval berendezett konyha, tágas mosdóhelységek, s a
földszinten kádfürdő telep egészíti ki a szállást. Min-
denütt rend, tisztaság.

A jóléti intézmények közt dicséretet érdemel az
óvoda, színház, a két hatalmas bazinnal rendelkező
modernül berendezett központi fürdő és a kátrin is.
A színházban hetenkint háromszor tart előadásokat egy
külön a gázgyár részére alakított társaság, a kátrinban
nyolc koronáért kaphatnak ebédet a munkások.

Sajnos a példásan megoldott lakáskérdéssel szem-
ben a munkás fizetések körül még nem nyilvánult meg
eléggé az igazgatóság szociális érzéke. A tizenegy-tizenöt
koronás órabérek mellett a munkás kénytelen állandó
túlórázással pótolni kevés jövedelmét.

Késő este van mire hazafelé indulok. A kátrin
környékén karéneк hallatszik ki az utcára. A Gázgyári
Munkások Dal és Önképzőkörre tart próbát. A Himnusz
éneklik. Szerke az asztaloknál sakkozva, beszélgetve
szórakoznak a nehéz munkából megtért pihenő munkások.

Fetter Gyula.



Hivatalos rovat.

**Miért célszerű saját birtokból vitézi tel-
ket alapítani.** Tekintettel arra, hogy annyi vitézi
telek, amennyi az arra érdemesek jutalmazására elegendő
volna, még nem áll rendelkezésre, kívánatos volna, de a
bajtársi kötelesség is hozza magával, hogy az, akinek
vitézi telekkel felérő saját birtoka van, ne álljon be a
vitézi telket kérők sorába, mert így megrövidítené azokat
a jelentkezőket, akik, mint teljesen vagyontalanok folya-
modnak vitézi telekre, hanem e helyett saját birtokából
alapítson vitézi telket.

De a vitézi telek illetéknép való alapításának sok
más jó oldala is van. Eltekintve attól, hogy az így
alapított vitézi telek tulajdonkép kötött birtokká lesz,
mely megállapított öröklési rend szerint osztatlanul száll
utódról-utódra, s így alapító nemzetségének fennmara-
dását és boldogulását századokra biztosítja, részeseül az
ily vitézi telek mindenkor birtokosa mindazon jogok,
kitüntetések és előnyökben, melyekben a telkes vitézek
részeseülnek. A telek mindenkor a Vitézi Szék oltalma
alatt áll s ha tulajdonosa bármikor anyagi, vagy erkölcsi
támogatásra szorul, azt ugy a Vitézi Széknél, mint min-
den vitézi bajtársánál készséggel megtalálja. Különleges
vitézi helyzetük, s megbízhatóságuk különös tekintélyt,
megbecsülést biztosít nekik ugy községük, vidékük kö-
zéletében, mint különösen is minden rendű és rangu
hatóság előtt.

Kikötheti az ily vitézi telekalapítólevél azt is, hogy
ha az alapított vitézi telek öröklési rendje valami miatt
megszakad, ugy a birtok vitézi jellegét veszíti s átszáll
a különbeni törvényes örökösökre. De kimondhatja az
alapítólevél azt is, hogy az alapított vitézi telek ez esetben
ujabb adományozás céljaira a Vitézi Rendre szálljon át.

A családnak örökös időknön való fennmaradását és

erősségét pedig szintén nem lehet jobban biztosítani,
mint vitézi telek alapítással, most ha valaki birtokát
vitézi telekként lekötötte, ugy az már el nem adható,
meg nem osztható, hanem apáról fiura, nemzedékről
nemzedékre egy egészben száll át. A köteles részre
jogosult osztályos testvérek aggodalmait pedig az a ren-
delkezés szünteti meg, mely szerint vitézi telekké csak
akkora birtok alapítható, mely a köteles részre jogosul-
tak igényeit nem sérti. Minthogy pedig a Vitézi telket
csak egy egészében, s csak egy gyermek örökölheti, a
többieknek érdekét ugy védi meg a Vitézi Szék, hogy
szorosan meghatározza mi tartozik föltétlenül a vitézi
telekhez, mint felszerelés, amelyet a vitézi telek váro-
mányosa kell, hogy kapjon, míg az örökhagyó vitéznek
a többi vagyona szabad öröklés tárgyát képezi.

A mai körülmények között egy igen nagy további
előnye is van a vitézi telek alapításának. Az ingatlan-
vagyonsváltás ugyanis a vitézi telket mentesíti a va-
gyonsváltás alól. Tehát mindazok, kik saját birtokukat
a vagyonsváltás közeli kirovása előtt még vitézi telek-
ként alapítják, az alapított ingatlan területéig mente-
sülnek a vagyonsváltás fizetése alól.

Aki saját birtokából óhajt vitézi telket alapítani,
az forduljon a megyei vitézi Székkapitányhoz, a megye
székhelyére, hol további részletes ismertetést nyer a
kérvénye felszerelése tekintetében.

KŐ ÁLMA A SIVATAGBAN.

Bacillus város sárga homokjában
Ül, ül a szfinx és délkeletre néz . . .
Körülötte zúg a víg vásári lármá,
Adnak és vesznek és pereg pénz.

Pereg és hull a pénz, meg a homok,
Mely lassan, lassan mindent eltemet;
Itt, ott ellentállnak fekete romok,
Mig le nem rontják gunyoroskezek . . .

Ül, ül a szfinx és néz, néz délkeletre . . .
S amint leszáll a csendes éjszaka,
Lassan kitágul két nagy kőszeme:

A pusztá elünt ő vissza — messzelát
Látja a földet ahonnan kitepték
És hívogatja a vén Retyezát.

—k. —a.